

Riksförbundet Svensk Trädgårds rådgivare svarar på dina frågor
tisdagar, onsdagar och torsdagar kl 9–12, onsdagar dessutom kl 13–16.
Ring 08-758 86 36 eller e-posta radgivning@tradgard.org

Växtförslag till rundel önskas!

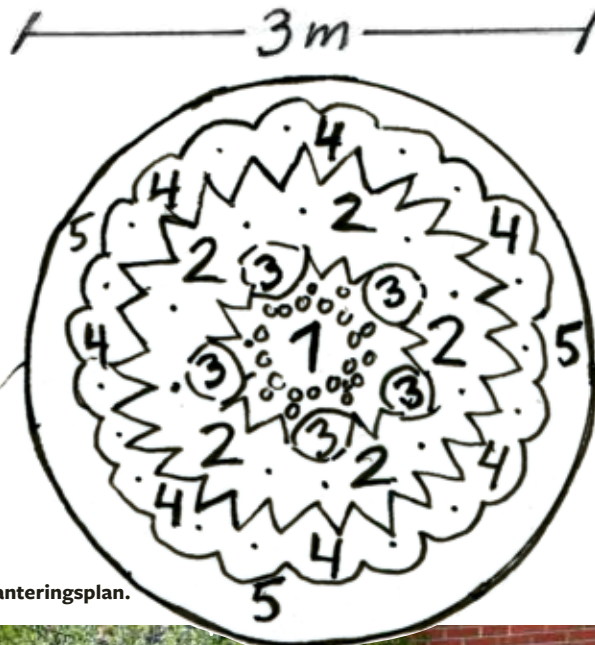

Tom rundel i grå stenbeläggning.

FRÅGA: Vad föreslås för växter i rundel med en diameter på tre meter? Jag vill gärna ha ett träd i mitten med marktäckare runt om. Har bergenia och myskmadra. Trädet får inte bli högre än tre meter på grund av solceller på carportens tak. Läget är soligt och torrt.

SVAR: Så fint ni har gjort stenarbetet med rund yta även för grönskan. Gör planteringsytan upphöjd, som en liten kulle, med väl-dränerad jord. Växter med silvriga grå-gröna grundtoner och färgaccenter av blomning i blå och rödvioletta toner föreslås för att matcha den grå stenläggningen. Gråbladiga växter är anpassade att stå soligt och torrt.

SILVERPÄRON, *Pyrus salicifolia* 'Pendula', (1) passar som ett mindre träd i ytan. Det kan bli uppemot 4–5 m högt, men är lätt att beskära och hålla på tre meter, blir skirt med silvrigt bladverk, klarar sig i zon 1–4. Närmast under trädet bar jord, kullersten eller testa om din myskmadra kan trivas att växa här. Sedan en ring av prydnadsgräset **GLANSÄLVVÄXING**, *Sesleria nitida*, (2) runt om. Det bildar grönsilvriga grästuvor med vassa glänsande blad och fin axblomning från maj. Tuvorna är fina större delen av året och blir ungefär en halv meter höga och rätt breda med tiden. Vill du, kan du plantera in **nävan**, *Geranium ROZANNE* (3), som då även kommer att

Planteringsplan.

1. Silverpäron.

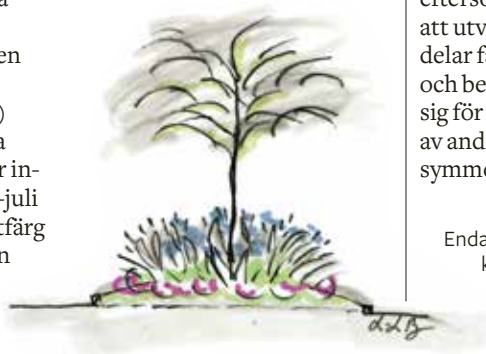
klättra in över glansälvväxingen och klä in grästuvorna med blå blommor under stora delar av sommaren och hösten. Den kan behöva hållas efter, för att inte kväva gräset.

Utänför glansälvväxingen kan **blodnäva**, *Geranium sanguineum* 'Max Frei' (4) planteras, som bildar fina låga kuddar och blommor intensivt i rödviolett i juni–juli och får dessutom fin höstfärg på bladen. Alternativt kan du välja den egna bergenian. **Gråtimjan**, *Thymus pseudolanugi-*

2. Glansälvväxing.

nosus, (5) får växa ytterst och över stenkanten i rundeln. Denna blommor i rosaviolett på försommaren och har ett

3. Nävan ROZANNE.

4. Blodnäva 'Max Frei'.

5. Gråtimjan.

marktäckande grågrönt, fint bladverk.

De flesta symmetriskt planerade planteringar blir mer osymmetriska med tiden, eftersom växterna kommer att utvecklas olika. Till vissa delar får man styra upp detta och begränsa de som brer ut sig för mycket på bekostnad av andra, om man vill behålla symmetrin.

Endast planeringsförslag som kommer med i tidningen detaljplaneras med skiss av rådgivarna.

Häck av häckoxbär i behov av beskärning.

Hur beskärs häckoxbär?

FRÅGA: Vi har vad vi tror är en häckoxbärs-häck och undrar hur man bäst förnygrar den. Vågar vi kapa av den långt nere? Häcken är gammal och många stammar är halvruvtna nere vid roten och bryts loss. Rädsla finns att det som blir kvar inte klarar av att skjuta nya och kraftiga skott. Kanske är det bättre att avvakta tills häcken blir så dålig att vi nyplanterar i stället?

SVAR: Det stämmer att du har en häckoxbärshäck. Om plantorna börjar bli dåliga, är det alltid en chansning att klippa ner dem till 10–20 cm över marken, vilket man gör vid en förnygring. För häckoxbären kan antingen ge upp eller börja växa riktigt bra. För att lyckas så bra som möjligt ska ni klippa ner häcken, när snön och tjälen har försvunnit, men innan den börjar växa. Då är växten i vila och har mest näring i rötterna och mest vilja att börja växa igen. Såga ner alla grenar till 10–20 cm över marken.

När tjälen har släppt ordentligt, rensar ni bort ogräs och gräs kring plantorna och lägger på höns gödsel eller kompost, så att häcken lätt kan hitta ny näring, när den ska börja växa igen. För att bevara fukten i marken rekommenderar jag, att ni lägger på ett lager barkmull

(5–10 cm) över den nakna jorden. Det är viktigt att plantorna lätt hittar vatten och näring när de ska börja växa igen, så extra vattning vid en torr vår är positivt. Troligast är att det kommer många nya skott, för i de flesta fall går det bra att förnygra häckoxbär, även om det finns mycket gammalt, dött i häcken.

Skulle några plantor dö, kan ni sätta i nya plantor på sensommaren, när ni ser vilka plantor som inte ville börja växa igen. Försök att förbättra med så mycket ny jord som möjligt på de platser ni ska plantera nya plantor.

Varför blir det inga rosetter på rosettkålen?

FRÅGA: Mina kalette-plantor verkar inte få några rosetter längs stammarna. Plantorna är ca en meter höga. Vad kan det vara för fel? Odlar i pallkragar med insektsnät. (Frågan ställdes i mitten på augusti.)

SVAR: Rosettkål, *Brassica oleracea*, Rosett-gruppen är mig veterligen ett nytt kålalternativ i våra köksträdgårdar. Det är en korsning mellan bryssel- och grönkål. I stället för knutna små huvuden längs stammen bildas löst knutna rosetter med grönkålskaraktär. De är både goda och dekorativa. KALETTESÄREN handelsbeteckning på rosettkål.

Rosettkål Petite Posy Mix.

Rosettkål har i likhet med brysselkål lång utvecklings-tid. Vanligen räknar man med förkultivering och utplantering i maj–juni för att sedan kunna skörda i september–december, beroende av sort och väder. Eftersom kålen är frosttålig, kan man skörda under lång tid.

Sedan kan man även äta dess blad som vilken grönkål som helst. Bryt av bladen nerifrån, ta inte alla och låt toppen vara kvar, tills rosettorna börjat utvecklas.

Vid det här laget hoppas jag att du nu har börjat få rosetter i bladveckan längs stammen. Ja, det kan också vara så att plantan övervintrar (vintertäck) och rosettorna visar sig först till våren! Så blev det för några av mina plantor av sorten PETIT POSY MIX i fjol i Mellansverige. Rosettkål odlas som ettårig, men är tvåårig och blommar och bildar då frön andra året.

Täckning inför vintern kan man göra med t ex tjock fiberduk (eller flera varv med tunn), bubbelplast (inte för tätt) m m. Även luftig halm, som sedan täcks mot fukt och regn, fungerar. Täckningen ska isolera mot kyla och snabb nedfrysning, utan att den blir som ett fuktigt omslag, så att plantorna ruttnar i stället. Ett växlande vinter-väder mellan kallt och varmt och sträng kyla kan ställa till det, annars är snö ett bra isoleringsmaterial.

Varför blev paprikafrön till chili?

FRÅGA: I våras satte jag frön från en helt vanlig gul paprika, som jag hade köpt i affären. Jag fick massor av plantor och det var ju roligt. Tyvärr blev de gula frukterna smala, avlånga, superstarka chilifruktar. Är det normalt?

SVAR: Paprikan du tog frön ifrån är högst sannolikt en F1-hybrid, som man fått fram genom korsning av inavlade frölinjer för enhetliga, önskade egenskaper hos plantorna. I nästa generation, F2-generationen, kommer bakomliggande förädlingsled fram och plantorna blir ofta variabla och olika moderplantan.

Eftersom paprika och chili tillhör olika grupperingar inom samma art, spanskpeppar, *Capsicum annuum*, så är det fullt möjligt att frukterna då blir mer lika chili än paprika. Och man kan säga, att det du nu skördar är spansk peppar, som kan användas som chili. Ja, så kan det bli när man tar frön av F1-hybrid, man vet inte riktigt vad resultatet blir!

Frösådda paprikaplantor?